

Deus qui petere jubes et invenire facis et pul-
santibus aperis. O beata Trinitas.

Deus supra quem nihil, extra quem nihil, sine
quo nihil. O beata Trinitas.

Deus sub quo totum, in quo totum, cum quo
totum. O beata Trinitas.

Te invocamus, te adoramus, te laudamus, O
beata Trinitas.

Exaudi, exaudi, exaudi, o beata Trinitas.

Spes nostra, salus nostra, honor noster. O beata
Trinitas.

Auge in nobis fidem, auge spem, auge charita-
tem. O beata Trinitas.

Libera nos, salva nos, justifica nos. O beata
Trinitas.

Miserere, Domine, quia misericordia tua libe-
ravit nos. O beata Trinitas.

Miserere, Domine, quia misericordia tua cre-
dimus in te. O beata Trinitas.

Miserere, Domine, quia misericordia tua cre-
dimus te. O beata Trinitas.

Miserere, Domine, quia misericordia tua spe-
ramus in te. O beata Trinitas.

Miserere, Domine, quia misericordia tua ama-
mus te. O beata Trinitas.

Te adoramus cuncti unum Deum Patrem et
Filium, sanctumque Spiritum. O beata Trinitas.

Da peccatis veniam, præsta æternam vitam,
dona pacem et gloriam. O beata Trinitas.

O beata et benedicta et gloriosa Trinitas, Pa-
ter et Filius et Spiritus sanctus. O beata Tri-
nitas.

O beata, benedicta, gloriosa Unitas Pater, Filius,
et Spiritus sanctus. O beata Trinitas.

O vera, summa, sempiterna Trinitas Pater, et
Filius, et Spiritus sanctus. O beata Trinitas.

O vera, summa, sempiterna Unitas, Pater,
et Filius, et Spiritus sanctus. O beata Tri-
nitas

Miserere nobis, miserere nobis, miserere no-
bis. O beata Trinitas.

Tibi laus, tibi gloria, tibi gratiarum actio in sæ-
cula sempiterna. Amen.

APPENDIX.

OPERA ASCETICA INTER DUBIA REPUTATA.

DE OFFICIIS LIBELLUS,

EX QUORUNDAM PATRUM DICTIS EXCERPTUS.

DE DOMINICO DIE.

Dominicum diem apostoli ideo religiosa solemnitate colendum sanxerunt, quia in eodem Redemptor noster resurrexit; quique ideo Dominicus appellatur, ut in eo a terrenis operibus, et mundi illecebris abstinentes, tantum divinis cultibus serviamus, dantes, scilicet, diei hujus honorem et reverentiam, propter resurrectionis nostræ spem, quam habuimus in illa. Nam sicut ipse Dominus Jesus Christus et Salvator noster, tertia die resurrexit a mortuis, ita et nos resurrecturos in novissimo sæculo speramus. Unde etiam Dominico die stantes oramus, quod est signum futuræ resurrectionis. Hoc agit universa Ecclesia, quæ in peregrinatione mortalitatis inventa est, expectans in finem sæculi, quod in Domini nostri Jesu Christi corpore præmonstratum est, qui est primogenitus a mortuis. Sabbato autem priore populo in otio corporaliter celebrandum, ut figura esset in requiem; unde et Sabbatum requies interpretatur. Dies autem Dominicus non Judæis, sed Christianis per resurrectionem Domini declaratus est, et ex illo cœpit habere festivitatem suam. Ipse est enim dies primus, qui post septimum reperitur octavus. Unde et in Ecclesiaste a duorum Testamentorum significatione dicitur illi septimus, et illi octavus. Primum enim solum celebrare Sabbatum traditum est, quia erat antea requies mortuorum, resurrectio autem nullis erat. *Qui resurgens a mortuis jam non morietur, mors illi ultra non dominabitur.* Jam postquam facta est talis resurrectio in corpore Domini, ut præiret in capite Ecclesiæ, quod

C corpus Ecclesiæ speraret in fine, dies Dominicus idem octavus, qui et primus in festivitate successit. Apparet autem hunc diem etiam in Scripturis sanctis esse solemnem. Ipse est enim dies primus sæculi, in ipso formata sunt elementa mundi, in ipso creati sunt angeli, in ipso quoque a mortuis resurrexit Dominus, in ipso de cœlis super apostolos descendit Spiritus sanctus. Manna eodem die in eremo primum de cœlo data est. Sic enim dicit Dominus: *Sex diebus colligitur manna, in die autem sexto duplum colligetur.* Sexta enim dies est Parasceve, qui ante Sabbatum ponitur. Sabbatum autem septimus dies, quem sequitur Dominicus, in quo manna primum de cœlo venit. Unde intelligant Judæi jam tunc prælatum esse Judaicum Sabbatum Dominica nostra, jam tunc indicatum quod in Sabbatum ipsorum gratia Dei ad eos nulla descenderit, sed in sanctam Dominicam nostram in qua primum eam Dominus pluit.

D DE SEPTUAGESIMA, SEXAGESIMA, QUINQUAGESIMA et QUADRAGESIMA.

Septuagesima computatur secundum titulationem sacramentarii et antiphonarii novem hebdomadibus ante Pascha in septimam Sabbati. Populus Dei in Babylone detentus est captivus septuaginta annis, quibus expletis, reversus est Jerusalem. Septuagesimus numerus ad memoriam nobis reducit omne tempus præsentis sæculi, quo alieni sumus a cœlesti Jerusalem. Ideo auctor officii Septuagesimæ posuit in officiis nostris, ut hoc tempore a deliciis abstinendo, ostenderemus in nostra conversatione, qua-

iter per omne tempus sæculi vivere debeant, qui post baptismum peccatis se alienant a cœlesti Jerusalem. Nam quod post septuaginta annis populus de captivitate revertitur, quis non videat post evoluta tempora, quæ septenario dierum numero transcurrunt, etiam nobis idem Ecclesie Dei ad illam cœlestem Jerusalem ex hujus sæculi peregrinatione redeundum? Quapropter *Alleluia* illo tempore non cantatur apud nos, nec *Gloria in excelsis Deo*, quia sunt cantica cœlestia. Dicit enim Psalmus: *Quomodo cantabimus canticum Domini in terra aliena?* Sont qui primam hebdomadam Septuagesimæ sine aliquo articulo novellæ conversationis ducunt, excepta mutatione *Alleluia*, et quibusdam locis Dalmaticarum, et intermissione *Gloria in excelsis Deo*; Græci proximam hebdomadam, id est, Sexagesimam, sanctificant suo jejunio. Clerici nostri, auctore Telesphoro papa, sequentem, id est, Quinquagesimam, qui constituit septem hebdomadarum jejunium ante Pascha. Præceptor officii nostri ampliore mutationem requirit, quam nos agamus constitutione officii sui. Ipsum enim jejunium intinavit in prima oratione missæ, dicens: *Ut qui juste pro peccatis nostris affligimur.* Hic enim afflictionem sonat. In introitu quoque dicit: *Circumderunt me gemitus mortis, dolores inferni.* Propter hos dolores non possumus lætari et securi esse, sed preparare nos ad bellum, ut Apostolus ait: *Omnis qui in agone contendit, ab omnibus se abstinere.* Dicit Ambrosius: « Ab omnibus quæ vitanda eadem tradit disciplina cum sciant unum coronandum, quanto magis observandum, quibus omnis promissa est salutis! » Unde autem abstinere debeamus, qui bellatari sumus, docet Apostolus, dicens: *Fornicatio, et omnis immunditia, aut avaritia, nec nominetur in vobis.*

Telesphorus papa, nonus post beatum Petrum apostolum, in sede Romanus, constituit ut per septem hebdomadas abstinere observarent, quod adhuc multi faciunt. Quod tempus tunc duas ob causas Quinquagesimam placuit appellari, vel quia in ordine quinquagesimus numerus post quadragesimum constat, vel quia exinde quinquaginta dies sunt in sanctam resurrectionem; ex quibus si octo Dominicis dies subtraxeris, in quibus jejunium non licet observare, remanent quadraginta et duo dies. Et hi duo dies quinta et septima feria, qui quadragesimum numerum excedunt, apud quosdam jejunio deducuntur, apud quosdam in refectione propter cœnam dominicam et sanctum Sabbatum habentur. Postmodum vero Melchias papa, natione Afer, trigesimus quartus post sanctum Petrum constituit, ut nemo præsumeret in prima vel quinta feria jejunare. In prima propter Domini resurrectionem; in quinta, quia in ea Dominus cœnavit cum discipulis suis, et in ea ascendit in cœlum. Tunc placuit fidelibus ut octo hebdomadas jejunio consecrarent, et primam Dominicam Sexagesimam nominarent, non propter sexagenarium dierum numerum, sed propter usum locutionis nostræ, quia sicut quadragesimo quinquagesimus, ita quinquagesimo sexagesimus, et sexagenario septuagesimus coaptatur. A sexagesima usque Pascha, octo sunt hebdomadæ; e quibus singulis si primam et quintam feriam de abstinentia subtrahas, ut Melchias instituit, et ipsum diem Paschæ, quadraginta tantum dies remanent abstinere, ad imitationem Domini nostri Jesu Christi. Septuagesima idem a fidelibus fertur celebrari, ut et decimas dierum Deo reddere, et nihilominus primam et quintam feriam et Sabbatum possint a jejunio relaxare. A septuagesima namque in Pascha, novem sunt hebdomadæ, quæ faciunt sexaginta quatuor dies. Ex quibus si de unaquaque hebdomada tres præfatos dies subtraxeris ad sacrum diem paschalem, triginta sex dies in decimatione anni jejunas. Ille autem qui Sabbatum constituit honorandum, non propter legalia mandata hoc fecit, sed quia requievit

A illa die Dominus in sepulero. Augustinus, libro decimo quinto de Civitate Dei: « Nomina, inquit, quæ gesta narrantur, aliquid etiam significare putanda sunt; sed propter illa quæ aliquid significant etiam illa quæ nihil significant attextuntur. Non solem vomere aratur, sed ut hoc fieri possit, etiam cætera aratri membra sunt necessaria. Nec soli nervi in citharis aptantur ad cantum, sed ut aptari possint, insunt, etc. »

ITEM ALITER.

Quare dicitur Septuagesima, cum ab ea die usque in pascha non sint plus quam sexaginta quatuor dies? Consuetudo est Scripturarum divinarum, ut omnis numerus ex quo quamlibet decadam transierit, ut tertius monadis incurral, non deputetur idem numerus præcedenti decadi, sed ei ad quam tendit. Lege librum Genesis in genealogia filiorum Noe.

ITEM ALITER.

B Cur dicitur Septuagesima, cum ab illa die usque in Pascha non sint septuaginta dies, sed sexaginta quatuor? Septuagesima tendit ad Sabbatum ante octavas Paschæ, quando hi qui in vigilia Paschæ baptizantur, alba vestimenta deponunt, et tunc confirmari eos oportet ab episcopo, et per impositionem manus accipere Spiritum sanctum; et quia septem dona Spiritus sancti describuntur; recte qui hanc accepturi sunt, Septuagesimam ante celebrant. Quod enim septenarius numerus per se, hoc idem significat per denarium multiplicatus. Sexagesima tendit ad medium paschæ, id est, quartam feriam hebdomadæ Paschalis. Quinquagesima tendit ad ipsum diem Paschæ, Quadragesima ad diem cœnæ Domini. Computa ergo dierum numerum, qui sunt in abstinentia a septuagesima usque Quadragesimam, et invenies ter senos, id est, octodecim dies, exceptis Dominicis diebus. Quem numerum si per duplarem proportionem divides, invenies in una parte sex, in altera duodecim; sex autem ad duodecim simpla, duodecim ad sex, dupla proportio est. Item inter cœnam Domini et diem Paschæ duo sunt dies, et inter Pascha et medium Paschæ, quod est quarta feria, duo sunt dies, quo tendit Sexagesima; et ab ipso die usque Sabbatum, quo Septuagesima pervenit, similiter duo, qui sunt simul sex; quatuor enim ad duo, duplum est ad simplum. Præcedentes ergo numeri, qui sunt in abstinentia, significant duplam mortem nostram, simpla Christi morte esse destructam. Nos enim in anima et corpore morti eramus obnoxii, Christus autem sua corporali morte, et animæ et corporis mortem exclusit. Isti autem dies, quos in Domini resurrectione cum gaudio et lætitia celebramus, significant resurrectionem, quam Christus duplam sua simpla contulit. Ipse enim sicut solo corpore mortuus est, ita et solo corpore resurrexit; nos autem et in anima primum resuscitat, peccata dimittendo, et in futuro etiam corpora resuscitaturus est.

DE JEJUNIO QUADRAGESIMÆ.

Jejuniorum tempora secundum Scripturas sanctas, quatuor sunt, in quibus per abstinentiam et lamentum pœnitentiæ Domino supplicandum est; et licet omnibus diebus orare et abstinere conveniat, his tamen temporibus amplius jejunii et pœnitentiæ servire oportet. Primum enim jejunium Quadragesimarum est, quod a veteribus libris cepit, ex jejunio Moysi et Eliæ, et ex Evangelio, quia totidem diebus Dominus jejunavit, demonstrans Evangelium non dissentire a lege et prophetis. In persona quippe Moysi lex, in persona Eliæ prophetæ accipiuntur. Inter quos in monte Christus gloriosus apparuit, ut evidentiùs emineret, quod de illo dicit apostolus Paulus ad Romanos tertio capite: *Testimonium habens a lege et prophetis.* In qua ergo parte anni congruentius observatio Quadragesimæ, nisi confu-

atque conligua dominicæ passionis, quia in ea significatur hæc vita laboriosa? Cui etiam opus est continentia, ut ab ipsius mundi illecebris jejunemus, vivente in solo manna, id est, coelestia spiritualiaque præcepta. Numero autem quadragenario vita ista propterea figuratur, quia denarius est perfectio heatitudinis nostræ. Creatura autem septenario figuratur quæ aderat Creatori, in quo declaratur unitas Trinitatis per universum mundum temporaliter annuntiata. Et quia mundus a quatuor ventis delineatur, et a quatuor elementis eligitur, et a quatuor annis temporum eibus variatur, decem quater ducta in quadraginta consummantur, quo numero ostenditur ab omni temporum delectatione abstinendum ac jejunandum esse, et caste continenterque vivendum; licet et aliud sacramenti mysterium exprimitur, quæ quadraginta diebus eadem jejunia celebrantur. Lege enim Mosaica generaliter universo populo est præceptum, decimas et primitias offerri Domino Deo. Itaque dum in hac sententia principia voluntatum consummationesque operum nostrorum referre ad Dei gratiam admonemur, in supputatione tamen Quadragesimæ, summa ista legalium decimarum expletur. Totum enim anni tempus triginta sex dierum numero decimatur. Subtractis enim a Quadragesima diebus Dominicis, quibus jejuna resolvuntur, his diebus quasi pro totius anni decimis ad Ecclesiam concurrimus, actuumque nostrorum operationem Deo in hostiam jubilationis offerimus. Cujus quidem Quadragesimæ legibus, sicut ait noster Cassianus, *quæque perfecti sunt non tenentur, nec exigui hujus canonis subjectione contenti sunt*; quem profecto illis qui per totum anni spatium deliciis et negotiis secularibus implicantur, Ecclesiarum principes stauerunt ut, vel hac legali quodammodo necessitate constricti, his diebus saltem vacare Domino cogenerentur, ac dierum vitæ suæ, quos totos quasi fructus quosdam fuerant voraturi, velut decimas Domino dedicarent.

ITERUM DE JEJUNIO QUADRAGESIMÆ.

Congrua autem ratione magistri Ecclesiæ Quadragesimæ tempus ante Domini passionem observandum esse statuerunt, ut intelligamus quia præsentis vitæ afflictio immortalitatem futuram parit. Ad quam rem confirmandam ipse Dominus, qui quadraginta diebus ante passionem jejunavit, quadraginta etiam post resurrectionem cum discipulis conversatus est, utrumque tempus quadraginta dierum numero complens, ut ostenderet in præsentis vita tempus esse afflictionis, et in futuro gaudii. Cum enim quadraginta diebus ante passionem jejunaret, quasi clamabat: *Nisi poenitentiam egeritis, morieturini in peccatis vestris*. Et Petrus: *Abstinetes vos a carnalibus desideriis, quæ militant adversus animam*. Cum vero post resurrectionem cum discipulis conversaretur, eorum corda lætificans, quasi illud gaudium ineffabile promittebat, de quo alibi ait: *Iterum videbo vos, et gaudebit cor vestrum, et gaudium vestrum nemo tollet a vobis*. Et iterum: *Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi*. Jejunavit autem non solum quadraginta diebus, sed etiam noctibus, ut si prospera blandiantur, quæ significantur per dies, sive adversa terreant, quæ significantur per noctes, immobilis perseveret animus christianus, sicut faciebat ille qui dicebat: *Per arma justitiæ a dextris et a sinistris, per gloriam et ignobilitatem, per insaniam et bonam famam, ut seductores et veraces, sicut qui ignoti et cogniti*.

RATIO DE PASCHA.

Jam vero paschale sacramentum, quod nunc in Salvatoris nostri mysterium manifestissime celebratur, in veteri Testamento primum figuratiter gestum est, quando, agno occiso, Pascha celebravit populus Dei in Ægypto. Cujus figura in veritate completa est in Christo, qui sicut ovis ad immolandum ductus est, cujus sanguine illius postibus nostris, id est,

A *cujus signo crucis signatis frontibus nostris, a perditione hujus sæculi, tanquam a captivitate Ægypti liberamur. Cujus quidem diem paschalis resurrectionis, non solum pro eo celebramus, quod in eodem a mortuis surrexit, sed etiam pro aliis sacramentis quæ per eundem significantur. Qui enim, sicut dicit Apostolus, Mortuus est propter delicta nostra, et resurrexit propter justificationem nostram, transitus quidam de morte ad vitam, in illa passione Domini et resurrectione sacrosus est. Nam et vocabulum ipsum, quod Pascha dicitur, non Græcum, sed Hebræum est; nec a passione, quomodo paschin Græce dicitur pati, sed a transitu Hebræo verbo Pascha appellatur: quod et maxime evangelista expressit, cum celebraretur a Domino Pascha cum discipulis suis: Cum vidisset, inquit, Jesus quia venit hora ut transiret de mundo ad Patrem. Transitus ergo de hac vita mortali in aliam vitam immortalem, hoc est, de morte ad vitam, in passione Domini et resurrectione commendatur. Hic transitus a nobis modo agitur per fidem, quæ nobis datur in remissionem peccatorum, quando conspelimur cum Christo per baptismum, quasi a mortuis transeuntis de peccatoribus ad meliora, de corporalibus ad spiritualia, de conversatione hujus vitæ ad spem futuræ resurrectionis gloriæ. Propter ipsum ergo initium novæ vitæ, ad quam transivimus, et propter ipsum novum hominem, quem jubemur induere, et exuere veterem, expurgantes vetus fermentum, ut simus nova conspersio, quomodo Pascha nostrum immolatus est Christus; propter hanc ergo vitæ novitatem primum mensis ex mensibus anni celebrationi huic attributus est; nam ipse dicitur mensis novorum. Quia vero in toto tempore sæculi nunc tertium tempus apparuit, ideo resurrectio Domini tridua est. Primum enim tempus ante legem, secundum sub lege, tertium sub gratia. Ubi jam manifestatum est sacramentum, quod ante erat in prophetico ænigmate occultum. Quod vero anniversarius dies paschalis non ad eundem redit C anni diem, hoc fit propter Dominicum diem, et decimam quartam lunam.*

II DE PASCHA.

Pascha igitur non a passione, ut quidam putant, sed a transitu est dictum. Ex eo vero tempore quo Dominus, per Ægyptum transiens, primogenita Ægyptiorum percussit, et filius Israël liberavit, pascha jussum est celebrari, quod Hebræice *phase*, Latine *transitus* dicitur. Primo ideo transitus, quia in hac die transit Dominus super Ægyptum, Ægyptios vastans, et Israeliticum populum liberans. Deinde, quia ipsa dies transiens exterminator per regnum Ægyptiorum, primogenita eorum interfecit. Tertio, quoniam in hac celebritate festivitatis Redemptor noster de hoc mundo transivit ad Patrem, sicut Joannes plenius manifestat dicens: *Ante diem festum paschæ, sciens Jesus quia venit hora ejus, ut transeat ex hoc mundo ad Patrem*. Quomodo primum jussum est celebrari, in Exodo inveniri potest, capitulo xxxvii. Hoc sane juxta veteris Instrumenti Scripturam inter pascha et azyma distat, quod pascha ipse solus dies appellatur, in quo agnus occidebatur ad vesperum, hoc est decima quarta luna primi mensis; quinta decima autem luna, quando egressum est de Ægypto, succedebat festivitas Azymorum, quæ vii diebus, id est, usque ad 21 diem ejusdem ad vesperam est statuta solemnitas.

III DE PASCHA.

Annotinum Pascha est anniversarium paschæ. Verbi gratia: præterito anno, vii Idus Aprilis fuit Pascha, et in præsentis anno in jam dictis Kal., id est, vii Idus Aprilis, est annotinum Paschæ, quod fuit in præterito anno. Hoc solum modo de Pascha ideo agitur, quod hæc sit singularis, et solemnitas solemnitas.

DE LITANIA MAJORE.

Romana consuetudo unum diem, id est, vii Kalend. Mali interponit, quem vocat in Litania majore, non in jejunio. Litania autem Græce, Latine *deprecatio*, vel *rogatio* dicitur; inde et Rogationes. Potest enim serena mens et aliena a voluntate mala precari Deum, quamvis manducet sobrie. Eo enim tempore, id est, vii Kal. Mali, solent inimici commovere bella adversus vicina regna. Hoc reor caute esse provisum, vel quia tunc omnia in quodam profectu sunt, messes pullulant, arborei fructus ex flore procedunt, vineæ et olivæ suis arboribus erumpunt, animalia campos tondent: quoniam necessaria hæc sunt nostris usibus, petendum est ut a Domino conserventur. Tres autem dies Rogationum, qui celebrantur ante Ascensionem Domini juxta morem Gallicanæ Ecclesiæ, constituit sanctus Mamertus Viennensis episcopus, ob incursionem scilicet, malarum bestiarum, quæ tunc temporis gravissime affliciebant populum Dei. Quæ consuetudo apud nos usque hodie pro diversis calamitatibus devotissime colitur.

DE PENTECOSTE.

Initium sane et causa festivitatis Pentecostes paulo latius repetenda est. Pentecostes enim dies hinc cœpit exordium, quando Dei vox in Sina monte desuper intonantis audita est, et lex data est Moysi. In novo autem testamento Pentecoste cœpit quando adventum sancti Spiritus, quem Christus promisit, exhibuit, quem ait non esse venturum nisi ipse ascenderet in cœlum. Denique dum portam cœli Christus intrasset, decem diebus interpositis, intrauit subito orantibus apostolis locus, et, descendente Spiritu sancto super eos, inflammati sunt, ita ut linguis omnium gentium loquerentur Dei magnalia. Adventus itaque Spiritus sancti de cœlo super apostolos in varietate linguarum diffusa, solemnitate transmisit in posteros, eaque de causa Pentecoste celebratur, et dies ipse proinde insignis habetur. Concordat autem hæc festivitas Evangelii cum festivitate legis. Illuc enim posteaquam agnus immolatus est, interpositis 7 diebus, data est lex Moysi scripta digito Dei: hic postquam occisus est Christus, qui tanquam ovis ad immolandum ductus est, celebratur verum pascha, et interpositis 7 diebus datur Spiritus sanctus, qui est digito Dei super cxx discipulos, Mosaicæ ætatis numero constitutos. Si quidem et hæc festivitas et aliud obtinet sacramentum. Constat enim ex vii septimanarum. Sed dierum quidem septimanæ generant eandem Pentecosten, in qua peccati sit remissio per Spiritum sanctum. Annorum vero septimanæ quinquagesimum annum faciunt, qui apud Hebræos Jubilæus nominatur, in quo similiter terræ sit remissio, et servorum libertas, et possessionum restitutio, quæ pretio fuerant comparata. Septem etenim septies multiplicati quinquagenarium ex se generant numerum, assumpta monade, quam ex futuri sæculi præsumptam esse, majorum auctoritas tradit. Fit enim ipsa et octava semper et prima, imo ipsa semper est una, quæ est omnis dies. Necessè est enim sabbatissimum (sic) animarum populum Dei illuc concurrere, atque ibi compleri, ubi datur pars his qui octo sicut quidam disserens Salomonis dicta sapienter exposuit. Idcirco autem totius quinquagesimæ dies post Domini resurrectionem resoluta abstinentia in sola lætitia celebrantur, propter figuram futuræ resurrectionis, ubi jam non labor, sed requies erit, et lætitia. Ideo his diebus nec genua flectuntur, quia sicut quidam sapiens ait: *In festo genuum, pœnitentiæ et luctus indicium est.* Unde etiam per omnia eandem in illis solemnitate quam die Dominico custodimus, in qua majoris nostri nec jejunium agendum nec genua esse flectenda ob reverentiam dominicæ resurrectionis tradiderunt.

A

DE JEJUNIO PENTECOSTES.

Secundum jejunium est, quod, juxta canones, post Pentecosten alia die inchoatur, secundum quod et Moyses ait: Initium mensis ordearii facietis vobis hebdomadas vii. Hoc jejunium a plerisque ex auctoritate Evangelii post Domini ascensionem completur, testimonium illud dominicum historialiter accipientes, ubi dicit: *Nunquid possunt filii sponsi lugere, quandiu cum illis est sponsus? Venient autem dies, cum auferetur ab eis sponsus, et tunc jejunabunt.* Post resurrectionem xl illis diebus quibus cum discipulis postea legitur conversatus, non oportet: nec jejunare nec lugere, quia in lætitia sumus. Postea vero cum tempus illud expletur, quo Christus advolans ad cœlos præsentia corporali recessit, tunc indicendum jejunium est, ut per cordis humilitatem et abstinentiam carnis mereamur de cœlis promissum suscipere Spiritum sanctum.

B

DE JEJUNIO SEPTIMI MENSIS.

Tertium jejunium est, quod a Judæis agebatur post tabernaculorum solemnitate, quod decimo die Septembris mensis Ecclesia celebrat. Hoc enim primum in lege a Domino constitutum est, dicente ad Moysen: *Loquere filiis Israel dicens: Decimo die mensis septimi, dies exorationis vocabitur. Sanctus erit vobis, et humiliabit animas vestras in jejunio. Omnis anima quæcunque se non humiliaverit in ipso die jejunio, exterminabitur de populo suo; omnis anima quæ fecerit opus in ipso die jejunii, peribit anima illa de populo suo.* Quo quidem jejunio usos fuisse antiquos, Esdræ liber meminit. *Postquam redierunt, inquit, filii Israel in Jerusalem, et fecerunt ibi solemnitate tabernaculorum lætitia magna. Dehinc convenerunt in jejunio, in saccis, et humus super eos, et confitebantur peccata sua, et iniquitates patrum suorum. Et consurrexerunt ad standum, et legerunt in volumine legis Domini Dei sui quater in die, et quater confitebantur, et adorabant Dominum Deum suum.* Hoc enim mense septimo sol secundum computum incipit minus facere de die, et nox esse major, id est xii Kal. Octobris, quando æquinoctium est: ideoque et jejunium habetur in hoc mense, quia ostenditur in defecione solis et noctis augmento vita nostra deficere adveniente morte, quæ mors iudicio Dei, et resurrectione præparatur.

C

DE JEJUNIO KALENDARUM NOVEMBRIUM.

Quartum jejunium Kalendarum Novembrium est, quod divina auctoritate vel initium vel institutum Jeremiæ prophætæ testimonio declaratur, dicente ad eum Domino: *Tolle volumen libri, et scribes in eo omnia verba quæ locutus sum tibi, adversum Israel et Judam, et adversum omnem gentem, si forte revertatur unusquisque a via sua pessima, et propitius ero iniquitati eorum.* Vocavit ergo Jeremias Baruch filium Nerizæ et scribit Baruch ex ore Jeremiæ omnes sermones Domini, quos est locutus ad eum in volumine libri. Et præcepit Jeremias Baruch dicens: *Ingrederere et lege de volumine, quod scripsisti ex ore meo, verba Domini audiente populo in domo Domini, in die jejunii legis, si forte cadat oratio eorum in conspectu Domini; et revertatur unusquisque a via sua mala, quoniam magnus furor et indignatio, quam locutus est Dominus adversus populum hunc. Et fecit Baruch filius Nerizæ juxta omnia quæ præceperat Jeremias propheta, legens ex volumine sermones Domini in domo Dei. Factum est in mense nono predicaverunt jejunium in conspectu omnis populi in Jerusalem. Hac ergo auctoritate divine Scripturæ Ecclesia morem obtinuit, et universale jejunium hac observatione celebrat.*

D

DE JEJUNIO QUATUOR TEMPORUM FERIA QUARTA.

Quatuor sunt tempora anni, id est, ver, æstas,

autumnus et hiems. Hæc tempora solent nos perlectamenta sua revocare ab amore charitatis. In quibus oportet nos jejunare, etiam si venerit infra Pentecosten, quando celebratur festivitas septiformis Spiritus, ut illud dominicum: *Venient autem dies, in quibus auferetur ab eis sponsus, et tunc jejunabunt.* De his Augustinus: « Quamvis ordinatio non fiat, necessarium tamen est nostræ religioni, quatuor temporum jejunia celebrare. » De eodem jejunio dicit Leo papa, in Homeliis: « Ut jejunium celebretur in largione sacrorum ordinum, sicut Ecclesiæ primitivæ mos obtinuit. » Ut illud: *Ministrantibus illis Domino, et jejunantibus, dixit Spiritus sanctus: Separate mihi Paulum et Barnabam in opus, et reliqua. Tunc jejunantes et orantes imponentesque eis manus, dimiserunt illos.* Isto die, id est, quarta feria leguntur duæ lectiones, quoniam hi qui ad sacrum ordinem trans-eunt debent admoneri ut habeant notitiam legis et Prophetarum. Quarta enim ætate lex et prophetia viguerunt, et David bellicosissimus, qui interpretatur manu fortis, in eadem ætate Goliath, id est, humilitas prostravit superbiam. Contra quem Goliath, id est, diabolus debent in humilitate dimicare, qui sacros ordines provehuntur. Quinta feria deest officium et missa, ideo debes cantare de Dominica Pentecostes.

DE CALENDIS JANUARI.

He Kalendæ secundum dementia gentilium, dicendæ sunt potius cavendæ, quam Kalendæ. Ea siquidem tempestate, quando iudices præerant filiis Israel, hoc est, ante Samson, fuit quidam princeps gentilium in Italia nomine Janus, a quo Januarius mensis postea nuncupatus est. Hunc vero Janum Imperiti homines, qui Deum non cognoscebant, quasi regem metuebant, et pro Deo colere illum cœperunt, duasque facies illi figuravere propter Orientem et Occidentem; nec non et quadrifrontem appellarunt, id est, Janum geminum, propter quatuor partes, seu quatuor elementa atque tempora quatuor. Sed cum hoc facerent, monstrum potius formabant, quam deum. Unde Numa post Romulum primum mensem anni voluit tanquam bicipitis dei nomen, respicientem transacti anni finem, futurique principia; et Januarium vocatum, eo quod sit limes et janua anni. Unde imperiti homines, veluti deum colentes, diem ipsum multis spurcitiis consecraverunt. Quidam mutabant se in species monstrosas, inferarumque habitus transformabant. Aliqui, in femineo gestu mutati, virilem vultum effeminabant. Nec immerito virilem fortitudinem non habent, qui in mulieris habitum transierunt. Aliqui fanaticis auguriis profanabantur, perstrepebant saltando pedibus tripudiantium plausibus. Nonnulli auguria ita observabant, ut focum de domo sua, vel aliud quodcumque beneficium cuiquam petenti mi-

nime tribuerent. Diabolicas etiam strenas et ab aliis accipiebant, et ipsi aliis tradebant; nec non etiam mensulas plenas ad manducandum tota nocte paratas habebant, credentes quod Kalendæ Januariæ per totum annum præstare potuissent. Et quia his atque aliis miseriis mundus universus repletus erat, statuit universalis Ecclesiæ jejunium publicum in isto die fieri, quatenus his calamitatibus auctor vitæ finem imponeret. Sed quia, Domino largiente, hæc a fidelibus pro nihilo habentur, licet quantulumcumque similitudines, quod absit, adhuc latent in feris hominibus, omni tamen conamine prohibendæ sunt, atque pellendæ. Neque enim aliud quidquam novi in iisdem Kalendis præsumendum est, nisi quod et in aliis Kalendis mensium excepto quod octavæ Dominicæ cum eximio cultu celebrentur, ut supra præfixum est. Sed neque illud reticendum, quod cum quadam die hæc superstitiones diabolicæ Romæ agerentur, quidam sanctus Almachius, cum diceret: *Hodie octavæ diei Dominicæ sunt, cessate ab his superstitionibus idolorum, et sacrificiis pollutis, jubente Alypio urbis præfecto, hac de causa interfectus est.*

DE TRIDUANIS JEJUNIIS.

Triduanis autem diebus jejunare, de exemplo sumptum est Ninivitarum, qui, damnavit pristinis vitis, totos se tribus diebus jejunio ac penitentia contulerant, et aperti saccis Deum ad misericordiam provocaverunt.

DE DIVERSORUM DIERUM AC TEMPORUM JEJUNIIS.

Præter hæc autem legitima tempora jejuniorum, omnis sexta feria, propter passionem Domini, a quibusdam jejunatur. Sed et Sabbati dies a plerisque propterea quod in eo Christus jacuit in sepulchro, jejunium consecratum habetur, scilicet, ne Judæis exultando præstetur quod Christus sustulit moriendo. Die autem Dominico reficiendum semper esse, ut resurrectionem Christi et gaudium nostrum prædicemus, præsertim cum apostolica fides hanc regulam servet. Post pascha autem usque ad pentecosten, licet traditio Ecclesiarum abstinentiæ rigorem prandiis relaxaverit, tamen si quis monachorum vel clericorum jejunare cupiunt, non sunt prohibendi, quia et Antonius et Paulus et ceteri patres antiqui, etiam in his diebus in eremo leguntur abstinuisse, neque absolvisse abstinentiam, nisi tantum die Dominico. Quis enim parcimoniam non laudet, jejunium non prædicet? Jejunium enim res sancta, opus celeste, janua regni, forma futuri. Quod qui sancte agit, Deo jungitur, alienatur mundo, spiritualis efficitur. Per hoc enim prosternuntur vitia, humiliatur caro, diaboli tentamenta vincuntur.

EXCERPTIONES PATRUM, COLLECTANEA,

FLORES EX DIVERSIS, QUÆSTIONES ET PARABOLÆ.

Dic mihi, quæso, quæ est illa mulier quæ innumeris filiis ubera porrigit, quæ quantum sueta fuerit, tantum inundat? Mulier ista est Sapientia. Dic mihi ubi sit anima hominis, quando dormiunt homines? In tribus locis: aut in corde, aut in sanguine, aut in cerebro. Dic mihi quis primus sinit litteram? Mercurius Gigas. Quid primum a Deo processit? Verbum hoc, *Fiat lux*. Qui sunt nati, et non sunt mortui? Enoch et Elias. Dic mihi quis primus obtulit holocaustum Deo? Abel agnum. Dic mihi quæ primum fuit alma? Maria, soror Aaron: vel quæ prima vidua? Dina filia Jacob. Dic mihi quis primus excogitavit aratrum? Cham, filius Noe: vel quis plantavit vineam? idem Noe, et ipse primus ebrius fuit. Dic mihi quis primus sacerdos in Veteri Te-

stamento fuit? Melchisedech: in Novo? Petrus, et Jacobus frater Domini. Quis primus fuit diaconus? Stephanus. Dic mihi qui sunt filii qui vindicaverunt patrem suum in utero matris suæ? Filii viperæ. Dic mihi quæ est terra quam non vidit sol neque ventus, nisi una hora diei, nec antea, nec postea? Terra per quam exiit populus Israel in mari Rubro. Dic mihi quis primus prophetavit? Adam, quando dixit: *Hoc nunc os ex ossibus meis, et caro de carne mea.*

Omnis homo qui in dolore positus est, memor sit illius sententiæ, Ne quid nimis. Vidi filium cum matre manducantem, cujus pellis pendebat in pariete. Sedeo super equum non natum, cujus matrem in manu teneo. Quæro barbarum quem invenire non possum. In aquilonari parte civitatis, ubi aqua at-